

deželah širiti se, v teh rečeh le nič več ne, ali še manj od kmeta razumé.

Slovence k umnimu kmetijstvu spodbosti, de bi bolj rastlo, več in lepšiga sadu in dobička dajalo, jim hočemo nekoliko kmetijske kemije v kratkih sestavkih od časa do časa po „Novicah“ ponuditi. Upamo pa, de tudi drugi obertniki in mnogi rokodelci ne bodo, naše spiske bereč, svojiga časa zgubili. —

(Dalje sledi.)

Pridelki pretečeniga leta v raznih deželah po celi Evropi.

Kér vemo, de bomo bravcam Novic vstregli, če jim oznanimo poljske pridelke pretečeniga leta, jim podamo tukaj občni pregled lanske letine po celi Evropi: Na Angležkim je bila srednja letina; na Irskim je bilo pa hudo leto, posebno za korún (krompir); skoraj ravno tako je po Belgijanski in Olandežki deželi bilo. Na Francozkim so z letino zadovoljni, le semtertje korún boleha; na Španskim in Laškim je bila srednja letina; ravno taka tudi v raznih deželah našiga Cesarstva in na Ogerskim, desiravno kupčevavei od slabe letine pripovedujejo; na severnim Poljskim se lakote bojé, v južnojutrovih krajih ravno tega kraljestva pa se večidel dobre letine veselijo. Na Nemškem v Badeni, na Švabskim in v Rajniških deželah so žita precej pridelali, korúna pa grozno malo; v severnih krajih Nemškiga je pa bila sploh slaba letina, na Šlezkim srednja. V južnih krajih Rusovskiga tožijo čez slabo letino; boljši se je obnesla v severnih krajih tega cesarstva, korún je zdrav, pa so ga le malo pridelali. V Švecii je oostro prepovedano, korúna iz dežele na prodaj peljati, zato kér ga jim zlo pomanjkuje. Na Gerškim je bila slaba letina, v knežijah poleg Donave je tudi ne hvalijo. (Oesterr. Lloyd.)

Dopisi iz raznih krajev. *)

Od štajarsko-krajnske meje 27. Grudna 1845.

Ko željite zvediti, kakošna de je na Štajarskim z korúnami: Vam oznanim, de dobra; nihče bi mende po našim Slovenskim ne vedil, de mu nevarnost proti, ko bi nam tega Novine žolostno ne glasile. Je vse, kakor druge léta. De od nekaj tistim gnije, ki ga poprej kopajo, kakor popolnoma zrelega, ali pa dokler je še zrak gorák zunaj hramov in po hramih, kaj takiga si je morebiti tudi letas kdo naključil; slišati pa ni clo clo nobeniga glasa od gnjilobe; se je berž kako drugo leto kaj takiga slišalo. Bog ga na zemlji obvari; kaj bi počeli, ko bi nam ta poglavitna hrana zginila!

Kakó je to, de beseda „korún“ še komu ne dopade? Bi tudi ne bil mislil, de bi se nad njo kdo spotaknil; Štajarcam mislim, de je vsim od kraja po volji. Ni ni najdena, ali v Rovtah skovana: po Štajarskim je toliko hiš, pri katerih se pravi „pri Korúnu.“ Gotovo, de so mogli naši spredniki podzemeljsko sadje, ki je divjiga več baž podolgovatiga, butičastiga brez skončave v tenko korenino — korún, korunje imenovati, kar je takošnemu sadju čisto primérjeno, ako na skončavni zlog „ún“ pogledamo; drugači bi se ne moglo najti, od kod de so takošni priimki v starih bukvah po grajšinah in farovžih zaznamovani. Mnogi se še dan današen takó piše, v šalih tudi čerstvimu, pa majhinimu dobro pod-

*) Častitljivi pisatelji so nam s pričujočimi dopisi močno vstregli. Če nam bodo dragi prijatli iz raznih krajev slovenskih dežel poredama za Novice kaj pošiljali, bodo one ime slovenskiga časopisa čedalje bolj zaslužile in od dne do dne svoj namen bolj spolnovali: podučenje v kmetijstvu in rokodelstvu, omikanje slovenskigajezika in naroda. Vredništvo.

stavljenimu možaku brez vse zamére takó rečejo. — Ko je tedej ta dober sad v naš kraj prišel, mu je gotovo tisti narbolji primérjeno ime dal, ki ga je korún imenoval. Pa brezbrojno (collective) menim, bi se moglo reči korunje; in le zernje posamezno ali odštétiga broja korún.

S.

Iz Radgone 29. Grudna 1845.

Vi želite zvediti, ali se kje na Štajarskim gnjiloba krompirja kaže. Na to vprašanje Vam odgovorim, da se je pri nas krompirja obilno perdelalo, in to lepiga in zdraviga. Gnjloba se nikjer ne kaže. Pri nas zamore kmet z letašnjim letam zadovoljen biti. Pšenice in erži je sicer menj, ali zató ima vikši ceno. Drevenka stare pšenice je v pretečenim mescu prek 4 gold., nove pa 3 gold. 36 kr. veljala; erž blizo 3 gold. 12 kr. srebra. Ajda in tursica je kmetu trud obilno povernila. Vina nam je malo prirastlo, in še za to se malo pita. Radgonsko cenijo od 60 — 70 gold. v srebru. Na mnogih krajih posebno Lotmerske gorice je toča močno vdarila.

Ko smo se letas na Vaše Novice naročili, smo 2 gold. 48 kr. srebra plačali. Lani pa 3 gold. 12 kr. srebra. Oznanilo v 12. listu leta 1844 drugači pravi, in to mnoge moti *) — Vaša pratika je tudi pri nas veliko prijatlov našla; kmetje jo radi kupujejo. Zakaj bi pač Slovenec nemško pratiko kupoval, kér slovensko dóbi! Ko bi pa „Novic“ ne bilo, težko bi bila Vaša pratika v naše kraje prišla.

26. Kozoperska se je ne deleč od Radgone v fari sv. Petra žalostna nesreča dogodila. Mož in žena odideta zjutrej k službi božji, in dvoje otrok same, jednega fantiča 4 let stariga, in jedno še mlajši komaj pol leta staro dete, v hiši pustita. V hiši začne goreti, in oginj se komaj od sosedov spazi, ko že pri oknih vun gorí. Pajbariča so najšli pod mizo mertviga; mlajši dete pa, ktero je pri peči povito ležalo, je na pol zgorelo. Kakó strašno je moglo biti terpljenje teh dveh otrok, in kolika žalost nesrečnih starišev! Jaz Vam to pišem, da naj stariši vidijo, kakó nevarno je, otroke same pušati, in z ognjem nemarno se obnašati, kar se tolikokrat zgodí posebno, kadar se ljudje zjutraj k službi božji odpravljajo, in svojih oblačil — Bog vé kje — z lučjo íšejo. Zdaj pa zdravi in veseli ostanite.

A. Kreft.

Iz Iga na Krajnskim.

Božičnih praznikov bomo farmani s. Martina na Igu dolgo pomnili. Dvakrat smo bili v teh dnéh hudo prestrašeni. V nedeljo pred Božičem 21, dan Grudna po pol deseti uri v noči je hud potres čuječe prestrašil in spijoče prebudil ter z grozo navdal.

S. Štefana večer o devéti uri je pa v bližni vasi, Mateni, pét kmetiških pohištev pogorelo. Neskerbna žena je kokoši z lučjo iskaje oginj v predivo zatrosila; suha streha se je naglo vnéla, in hiše in poslopja silno na gosto postavljene so bile, predin je pomoč iz bližnih vasi prišla, že vse v plamenu. Vsa vas, ki 30 hiš šteje, je bila s cérkvijo vred v veliki nevarnosti in le popolni tihoti zraka in pa nevtrudni pomoči iz bližnih vasi je perpisati, de ni vsa vas pogorela.

Škoda je pogoreleam velika, ker so ves naspravljeni živež za se in vso klajo za živino v ognji zgubili, in enimu ste clo dvé kravi zgorele.

Naj ostraši ta huda nesreča vas, kteri neskerbni z golo lučjo po nadhišjih in poslopjih hodite! Naj pa tudi zašumi ta žalostna pergodba na ušesa vsim tistim, kteri po tolikratnim opominovanji in nagovarjanji od bratovšine s. Florjana vender še nič slišati nočejo; kterim ne gré v glavo, de, ko z majhnim plačilam v bratovšini drugim pomagajo, jim ta, če jih nesreča

*) Naj gosp. prejemniki Novic berejo današnje oznanilo in naj se potem ravnajo. Vredništvo.